

EDGAR HUNT
Φλάουτο

DESMOND DUPRÉ
Βιόλα ντά Γκάμπια

MARSHALL JONSON
Λαούτο

CECILY ARNOLD
Σοπράνο, Κλαβιέρν

ΠΑΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕ ΠΑΛΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

*Άρθρο του κ. MARSHALL JOHNSON και της Κας CECILY ARNOLD

Μέσα στην όλο και πιο ζωντανή κίνηση που γίνεται σήμερα σ' όλη την Ευρώπη για την ανασίωση της παλιάς μουσικής, ή 'Αγγλία παίρνει μία ξεχωριστή θέση. Κι ανάμεσα σ' όλους τους αξιολόγους μουσικολόγους και τ'α συγκροτήματα παλιάς φωνητικής και οργανικής μουσικής ξεχωρίζουν δυο θεωλόγοι καλλιτέχνες—και τ'ο συγκροτήμα τους—που ή τόσο έντονα και γιοματά από πνευματικό και μορφωτικό περιεχόμενο μουσική τους δράση για την ανασίωση της παλιάς μουσικής,—είτε με αξιολόγους εκδόσεις ληρομηνημένων έργων, είτε μ' έκταλεις τών έργων αυτών στην αίθουσα τών ανώτερων πνευματικών ιδρυμάτων της 'Αγγλίας,—τους έχει κάμει γνωστούς όχι μόνο σ' όλη την 'Αγγλία, αλλά και στους μουσικούς κύκλους τών μεγάλων καλλιτεχνικών κέντρων της Εύρώπης. Οι δυο αυτοί καλλιτέχνες είναι ο κ. Marshall Johnson και η πολύτιμη σύντροφος της ζωής του κυρία Cecily Arnold, που με τους άφοιόλογο φίλους κι έκλεκτους συνεργάτες τους κ. κ. Desmond Dupré και Edgar Hunt, έχουν ιδρύσει τόν τόσο αξιόλογο όμιλό τους «Old Music With Old Instruments.» (Παλιά Μουσική με Παλιά Όργανα.)

Θέλοντας να καταστήσουμε ένιμνηρους τούς άναγνωστές μας για τ'ο πώς γίνεται ή κίνηση αυτή για την ανασίωση της παλιάς μουσικής, παρακαλούμε τούς δυο άποσώλους της άνευνης αότης Ιδίας να γράψουν ειδικά για τ'ο «Μουσική Κίνηση», ένα διαφωτιστικό άρθρο, πράγμα που δέχτηκαν με άποχρητικότητά προθυμία. Έτσι βρισκάμαστε σήμερα στην εύχρηστη θέση να δημοσιεύουμε όχι μόνο τ'ο άρθρο τους αυτό, αλλά και μία άραιότερη φωτογραφία τους, παρμένη κατά τ'ο διάστημα ένός κοινοτήριου τους, όπου έφρονισσαν μ'ο κοσμοπόλη της έποχής εκείνης, που δημιούργησε τ'ο έργο τ'ο άποίο έκτελούν σήμερα οι έκλεκτοι αυτοί καλλιτέχνες.

Μιά μεγάλη περιέργεια και έννας μεγάλος σ'εβασμός για τ'ο πνευματικές δημιουργίες τών περασμένων χρόνων θα θεωρηθή άσφαλώς άπό τούς Ιστορικούς σάν μιά άπό τ'ο πιο έντονες πνευματικές επιδιώξεις όλων τών Εύρωπαικών χωρών στών αιώνας μας. Έμεις στην 'Αγγλία έμμεσα μάρτυρες ένός καταπληκτικά ζωηρού ενδιαφέροντος για ό,τι άφορά τ'ο δημιουργίες του Χρυσού Αιώνα της 'Αγγλικής Μουσικής. Κι ή έποχή αυτή είναι ή χρονική περίοδος που άρχίζει άπό τ'ο 1550 και φτάνει ως τ'ο 1700.

Πρός τ'ο τέλος τού 17ου αιώνα, έννας 'Αγγλος βα-
ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

σιλίας, τού άποίου ο πατέρας είχε άποκεφαλιστεί, έαναγύρισε σ'τά βασιλικά του καθήκοντα, ύστερα άπό 10 χρόνων έξορία. Είναι εύνητο ότι μισόσος κάθε τι που τού θυμίζει τ'ο περασμένα, και έσκεμμένα φρόντιζε ν' άφανίζει κάθε παλιά κ'λλιέργεια και ν'α δημιουργεί μιά νέα, βασιζόμενη στην πείρα που άπόχτησε στην ήπειρωτική Εύρώπη. Έτσι κι ή παλιά 'Αγγλική μουσική παραμερίστηκε, ξεχάστηκε κι έμεινε περιφρονημένη στην 'Αγγλία μέχρι τ'ο τελευταία χρόνια σχεδόν τού 19ου αιώνα. Πολλοί αξιόλογοι συγγραφείς της έποχής εκείνης, διαμαρτυρήθηκαν για τ'ο τάσεις τών συγχρόνων τους, και προείπαν την έξαφάνιση της 'Αγγλικής μουσικής, όπως κι έγινε.

Κατά την διάρκεια τών έπομένων 200 χρόνων, μερικοί μουσικοί κράτησαν, τ'ο δαυλό της παλιάς αυτής τέχνης άναμμένο ειδικά για τ'ο έκκληροιαστική και τ'ο χορωδιακή μουσική (μαντριγκάλια και μουσική για όργανο), μ' ένα ίοχο ρεπερτόριο έργων εκείνης της έποχής, και ένα περιορισμένο άριθμό μουσικών εκδόσεων. Μιά αυτές ο μουσικές έκδηλώσεις, σχετικα μ'ο την παλιά μουσική ήσαν άρκετά άτελεις ώστε να μη ανταποκρίνονται σ'τά καλλιτεχνικά γούστα της έποχής.

Δέν είναι όμως τώρα δίκαιο να κατηγορούμε τούς πρωτοπόρους αυτούς για τ'ο έλλείψεις και τ'ο άτελείες τους, γιατί αυτοί πρώτοι έανέφρασαν σ'ο φώς τ'ο παλιά έξασημένα έργα, κληροδοτώντας τα στην έπόμενη γενιά, και μετάδωσαν στους διαδόχους των τόν πόθο ν' ανακαλύψουν περισσότερα σχετικά μ' αυτήν τ'ο γοητευτική μουσική.

Περί τ'ο τέλος τού 19ου αιώνα έννας μεγαλύτερος άριθμός άπό μουσικολόγους και μουσικούς, άρχισαν να έρευνά περισσότερο άπό πριν αυτήν τ'ο μισοέξασημένη πολιτική κληρονομία, και έτσι έχουμε τώρα πολλές έξαιρέτες και σωστές εκδόσεις άπό τραγουδία για λαούτο, μαντριγκάλια, μετέτα, μουσική για βιολιτζιναλ, κλαβιέρν και τραγούδια. Όμως πολύ λίγο πρόβλεξαν τ'ο μουσική για σύνολα όργάνων.

Δέν ήταν μεγάλο το βήμα που έπρεπε να γίνει από το ενδιαφέρον για τη μελέτη της μουσικής αυτής προς το ενδιαφέρον για τις μεθόδους της εκτέλεσώς της· που έπρεπε να γίνει απαραίτητως με τα όργανα για τα οποία γράφτηκε. Μά δέν υπήρχε πιά καμιά παράδοση ως προς την εκτέλεση, καί τό ενδιαουίδης που έπιθυμούσε να εκτελέσει τη μουσική αυτή στα πρώτο-τυπια όργανα, έπρεπε πρώτα, να φάγει να βρη παλιά βιβλία δηληγιάν (καί υπάρχουν πολύ λίγα), καί ύστερα να προσπαθήσει ν' άποκρυσταλλώσει μία μέθοδο, για να πετύχη περισσότερη τεχνική καί καλύτερο ήχο από τα όργανα αυτά, που έμειναν εϊτε άχρησιμοποϊητα για δεκάδες χρόνων, η ήσαν καινούργιες καί άβέβιες αντίγραφες τών παλιών πρωτότυπων....

Ή γυναίκα μου, η Cecily Arnold καί εγώ νιώθαμε πάντα ότι είχαμε κάποιους συγγενικούς δεσμούς ν' αυτήν τήν εποχή. Έκείνη άπό τραγουδίστρια, άγαπούσε τήν ποίηση καί τά τραγούδια τών Έλισαβετιανών καί τών Ίακωβιανών καλλιτεχνών καί πάντα συμπεριλάβαινε άρκετά άπ' αυτά στα προγράμματα τών ρεσιτάλ της. Παρακολουθούσαμε βέβαια τίς έρσεις τών άλλων με ενδιαφέρον, αλλά νιώθαμε ότι υπήρχαν πολλά κενά καί πολλές φορές άλλτες άπορίες. Τό 1933 η Cecily Arnold μελοποίησε τό μεσαιωνικό ρομάντο: «Ήσασιν καί Νικολέτ» καί τό διασκέασε σέ θεατρικό έργο, με μουσική. Τό πρόβλημα της κατάλληλης ένορχήστρωσης ενός τέτοιου έργου μιά έκαμε ν' άποχτήσουμε ένα λαούτο. Ύστερα έχοντας για σύμβουλο έναν καλό φίλο, καί έξαιρετο μουσικόλογο, τόν Κάνον Φράνσις Γκάλπιν, καί ένα αντίγραφο τών μουσικών δηληγιάν του Τόμας Μείς από τό σπάνιο «Μνημείο της Μουσικής» του, τού 1676, βάλθηκα ν' άποκρυσταλλώσω μία μέθοδο τεχνικής γι' αυτό τό όργανο.

Ή πρόδοός μου ήταν άρχη, στήν άρχη, γιατί μία ήμισπαράλυση τού δεξιού μου χεριού, άποτέλεσμα τραυματισμού μου, στό 1918, είχε βάλει πολλά έμπόδια στήν πρώτη μου φιλοδαξία να γίνει βιολιστής. Ή καθημερινή όμως έξάσκηση πού έγινε παίζοντας λαούτο με τά δάχτυλα τού δεξιού μου χεριού, είχε τό άπροσδόκητο καί θαυμαστό άποτέλεσμα να βελτιώσει τήν παράλυση τού χεριού μου καί να με βοηθήσει στή μελέτη τού βιολιού, ώστε να έχω μία σταθερή πρόοδο.

Άρχισα λοιπόν σιγά-σιγά να εκτελούμε κομμάτια για λαούτο σέ διάφορα προγράμματα μας. Άργότερα η γυναίκα μου τραγούδησε τό μέρος της Διόδου σέ μία παράσταση άπό μαριονέττες τού έργου «Ήδω καί Αίνας», τού Πάρισι. Έκει συναντήσαμε τίν Έντγκαρντ Χάντ, ειδικό τού recorder (παλιό φλάουτο σέ σχήμα φλογέρας) καί άμέσως βρήκαμε στό πρόσωπό του ένα συγγενικό πνεύμα με τό όποιο συνεργαζόμαστε άπό τότε. Δανειστήκαμε λοιπόν ένα μικρό κλαβιόνι γι' αυτήν τήν παράσταση, καί μιά όρεσε τόσο πολύ πού τό άγοράσαμε για δική μας χρήση. Ένας φίλος πιανίστας μάς άκολουθήκε ως κλαβιονίστας, κι' έτσι οι τέσσαροι μας μαζί δώσαμε μία σειρά άπό κονταέρτα. Άργότερα όμως τό κλαβιονίστας μας άρρώσθησε καί αναγκάστηκε να εγκαταλείπει τό Λονδίνο. Τότε η γυναίκα μου πήρε τή θέση του στό κλαβιόνι. Μετά, τό πόλεμος πήρε τόν Έντγκαρντ Χάντ στις Ίνδίες καί για λίγον καιρό μείναμε οι δύο μας για να

έξακολουθήσουμε τήν εργασία μας. Σιγά, σιγά άποκτήσαμε, καί μάθαμε πώς να παίζουμε, ένα κλαβιόνι (εϊδος παλιού μικρού πιάνου) μιά βιόλα ντ' άμόρε, μιά μεσώφωνη καί μιά tenóre βιόλα, καί, καταφέρμα να πείσουμε φίλους μουσικούς να έπιδοθούν στή μελέτη της παλιάς μπάσας βιόλας.

Συγχρόνως είχαμε άγκαλιώσει ολόκληρο τό ζήτημα της άνερίσισης της παλιάς μουσικής, με τό δικό μας τρόπο, όχι βέβαια ξαναγυρίζοντας πίσω σέ πράγματα πού είχαν έρευνήσει άλλοι, αλλά έρχόμενοι σ' έπαφή με τήν ίδια τήν εποχή πού καταπιανόμαστε να μελετήσουμε. Διαβάσαμε καί αναλύσαμε κάθε άξιόλογο ποίημα, θεατρικό έργο, διήγημα, δοκίμιο, γράμμα, πρακτικό δικαστηρίου, πού μπορούσαμε να βρούμε, άνανυστώντας έτσι τό κοινωνικό φόντο της έποχής. Ποιοτήκαμε με τήν άτμόσφαιρα τού καιρού εκείνου, καί προσπαθήσαμε να διεσώσουμε στα γεγονότα καί στις έξελίξεις αούτου τού τόσο άνδιαφέροντος αιώνα, βοηθούμενοι άπό τίς διάφορες άπόψεις τών ανθρώπων πού έζησαν εκείνες τίς έποχές.

Μάθαμε ένα σωρό πράγματα για τή χρήση τών οργάνων, τής έποχής εκείνης, για τά ίδια τα όργανα, για τή μουσική, καί για τήν εκτέλεσή της. Ύπάρχουν βέβαια άκόμη πολλά για ν' ανακαλυφθούν μπορούμε όμως τώρα να υποστηρίξουμε τήν άκριβολογία μερικών συγγραφέων, μπορούμε να συμπληρώσουμε τίς πληροφορίες καί τό πορίσματα άλλων, ως, σέ μερικές περιπτώσεις, μπορούμε βάσιμα να μη συμφωνήσουμε με συμπεράσματα για τά όποια δε βρίσκουμε δοκουμένα ίκανοποιητικά για τήν υποστήριξή τους.

Στά κονταέρτα μας καί στις διαλέξεις-ρεσιτάλ μας, ο κύριος σκοπός μας ήταν να παρουσιάσουμε αυτήν τή μουσική με τήν ποικιλία της, τήν όμορφιά της καί τήν ειρηνική της έκκληση στό σημερινό ταραγμένο κόσμο. Προσπαθήσαμε να πούμε ποιετικά ότι τό να κάνει κανείς μουσική ήταν, καί είναι, μιά εύχαρίστηση τόσο για τό δημιουργού όσο καί για τόν ακροατή, καί ότι μία βραδιά μουσικής, άνάμεσα σέ φίλους είναι ένα άπό τά πιό όφελιμα κι εύχάριστα μέσα για να περάσει κανείς τόν καιρό του. Άνακαλύψαμε ότι μαθητές σχολείων (μικροί καί μεγάλοι), φοιτητές κολλεγίων, καί ενήλικες άπό κάθε κοινωνική τάξη, (άπό τό χωριό καί τό έργοστάσιο ως τό Πανεπιστήμιο), κάλσονται στήν αυτή τήν ξανααναταναμένη μουσική, με τόν ίδιο τρόπο: σάν μία εύχάρστη καί γαληνευτική πνευματική άπόλαυση, άναγνωρίζοντας της άκόμη καί τό πνευματικό της περιεχόμενο πού κινεί τό ενδιαφέρον τού άδικαποτα έρευνητικού νού μας.

Πάντα συνήθιζαμε να έξηγουμε πριν άπό κάθε κονταέρτο μας με λίγα λόγια τό κοινωνικό στήριγμα της μουσικής αούτης, δίνοντας τήν εικόνα τών γεγονότων καί τών περιστάσεων όπό τίς όποιες γ' έφτηκαν, παίχτηκαν καί μπορούσαν να παίχτούν καί σήμερα τά εκτελούμενα έργα. Έπειτα κάθε εκτελεστής έπιδειχνει, περιγράφοντας το, τό όργανό του με ένα άπλό καί φιλικό τρόπο. Άν υπάρχει καμιά ενδιαφέρουσα πληροφορία σχετικά με τό συνθήτ ή ειδικά για ένα κομμάτι πούπρόκειται να παίζουμε—ίδιας ήάν υπάρχει άνθρώπινο ενδιαφέρον—κατατοπίζουμε τό καινό πριν άπό τήν εκτέλεση. Στό τέλος κάθε προγράμματος ύποβάλλουμε

έρωτήσεις, και όσα μέλη του άκροατηρίου έπιθυμούν, μπορούν να έρθουν να περιεργασθούν από κοντά τα όργανα, ακούοντας με μεγάλο ένδιαφέρον τις όσες ιστορικές και άλλες πληροφορίες τους δίνουμε σχετικά μ' αυτά. "Έτσι τα κοντσέρτα μας αυτά παίρνουν τη μορφή μορφωτικών και έγκάρδια φιλικών, άνεπισημών συγκεντρώσεων, κατά τις όποιες έπιθυμούμε να μεταδώσουμε στο άκροατήριο το συναίσθημα ότι λαβαίνει κι αυτό μέρος σε μιá εύχρηστη φιλική μουσική βραδιά, κι όχι ότι παρερίχονται σε επίσημο κοντσέρτο. Αυτό μ' ές δημιούργησε πολλούς φίλους, ειδικά στον κύκλο των διανοουμένων, και μ' ές ευχαριστεί πολύ περισσότερο να έμφανιζόμαστε σε μιá συγκέντρωση σε περιορισμένο χώρο παρά σ' ένα επίσημο κοντσέρτο σε μεγάλη αίθουσα. Καμιά φορά παίζουμε σε έκκλησίες, σε συνδυασμό με τον τοπικό οργανίστα ή με ένα γκρουπ τραγουδιστών μαυριγκαλιών. "Έπίσης σ' ένα ένδιαφέρον πρόγραμμα μπορούμε να παρουσιαστούμε 2, 3 ή και όλόκληρο από 4 όργανα αποτελούμενο γκρουπ μας, και, καθώς είμαστε πάντα έτοιμοι να διαφωτίσουμε κάθε ειδικό με την παλιά μουσική ζήτημα, σε σχολεία ή κολλέγια, μεγαλώνουμε και ποικιλύουμε το ρεπερτοριό μας κι έτσι δεν υπάρχει φόβος να σταματήσουμε κάποτε την προσπάθειά μας αυτή λόγω έξαντλήσεως του ρεπερτορίου μας.

Στά άριστα ταξινομημένα άρχια μας έχουμε 600 περίπου προγράμματα, από το 1936. Την περασμένη περίοδο δώσαμε 31 διαλέξεις - ρεσιτάλ μέσα σε 10 βδομάδες, ταξειδεύοντας 3.000 μίλια. Κατά τη διάρκεια του πολέμου περιοδεύσαμε όλες τις πολεμικές περιοχές της 'Αγγλίας παίζοντας σε καταφύγια, σε νοσοκομεία, άεροδρόμια κλπ.

"Από το 1943 έχουμε ένα καμión, που μπορεί να μεταφέρει 6 ής 7 όργανα και όλο το γκρουπ μας, έαν μεταχειρίζομαστε το μικρό κλαβεσέν, ή δύο κολλιτέχνες, άν έχουμε μαζί μας το μεγάλο κλαβεσέν με τα δύο κλαβιέ.

Τώρα έχουμε καταπιστεί με το ν' αντιπαραβάλλουμε και να εύρύνουμε τις έρευνές μας. "Η γυναίκα μου κι εγώ αφιερώσαμε πολλές ώρες στις μεγάλες βιβλιοθήκες της 'Οξφόρδης, του Καίμπριτζ και του Λονδίνου, μελετώντας τον πελώριο όγκο των χειρογράφων γύρω από την παλιά οργανική μουσική για οργανικά συγκροτήματα. "Έπειδή το μεγαλύτερο μέρος από αυτά τα χειρόγραφα είναι σε ξεχωριστούς τόμους, χρειάστηκε πολύς καιρός για να διαλέξουμε και να καταρτίσουμε τις παρτιτούρες. "Η σειρά «Σύντροφος του Μουσικού» που παραγγέλθηκε από μιá παλιά έκδοτική φίρμα της όποιας το όνομα ύηρξε πάντοτε συνδεδεμένο με τη μουσική της έποχής μας, είναι ή άρχη μιáς έκδόσεως, ή όποια, καθώς έλπίζουμε πρόκειται να συμπληρώσει από κάθε άποψη το ρεπερτόριο μουσικής δωατίου. Μόνο ύλικές δυσκολίες έμποδίζουν τη γρήγορη πρόοδο αυτής της έργασίας. "Όσο δε για το ύλικό, υπάρχει σε άφάνταστη άφθονία.

"Ετοιμάζουμε άκόμη διάφορα άρθρα για μουσικά περιοδικά, γύρω από την άτομική έργασία των πολλών συνθετών, και τους διαφόρους τύπους οργανικών συνόλων που έχουμε βρει.

Δυστυχώς έμφ υπάρχειν πολλά για να γίνουν, δέν

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

ύπάρχει ό άπαιτούμενος χρόνος σ' αυτήν τη πολυσύνθετη ζωή του 20ού αιώνα, για να κάνει κανείς τό ό,τι θά θελε να κάνει. "Η ύλική ανάγκη να εξασφαλίση ένας μουσικός τά προς τό ζείν, άπαιτεί ταξείδια, δοκιμές, διδασκαλίες και τά παρόμοια, κι έτσι ό λίγος καιρός που μ' ές μένει δέν έπαρκει για την άργη δουλειά της μελέτης, της όποιας ό καρπού δέν είναι όμοιοι. Οι δύο μας όμοι, έργαζόμενοι μαζί, μπορούμε να πετύχουμε περισσότερο άποτελέσματα από ένα μόνο, και εύρίσκουμε μιá άτελείωτη εύχαρίστηση και ένδιαφέρον να συνδυάζουμε τη μελέτη με την πράξη...

Τελειώνοντας αυτό μας τό άρθρο θά έπιθυμούσαμε ν' άπευθύνουμε από τώρα, από τις στήλες του έγκριτου περιοδικού σας, ένα έγκάρδιο θερμό καλωσόρισμα σε κάθε "Έλληνα λάτρη της μουσικής, που θά έπισκεφθή τό Λονδίνο, και που θά ήθελε να δη τη συλλογή των παλιών οργάνων μας, τά βιβλία μας και τις μουσικές μας. Καί τέλος να έκφράσουμε τον προσωπικό μας θαυμασμό για τό πνεύμα της ένδοξης πατρίδας σας, που την αγλή του δε μπόρεσαν ούτε καν να σκοτίσουν οι τόσες, άπίστευτα σκληρές, δοκιμασίες που πέρασε τά τελευταία αυτά χρόνια, που άγωνίστηκε τίτάνεια για τό δικιο και την έλευθερία, στο πλεύρο όλου του πολιτισμένου κόσμου.

MARSHALL JOHNSON — CELCY ARNOLD